

**Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti**

Təsdiq edirəm
Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:

dos. Zaur Məmmədov
"_____" _____ 2025-ci il

Fənn sillabusu

İxtisas: 7001001-Təhsil nəzəriyyəsi və tarixi

Fakültə: Tarix-coğrafiya və incəsənət (Magistratura)

Kafedra: Pedaqogika, psixologiya və incəsənət

I. Fənn haqqında məlumat:

Fənnin adı: Təhsil psixologiyası

Fənn proqramı: Lənkəran Dövlət Universitetinin, "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət" kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli №01 sayılı iclas protokolu ilə təsdiq edilmişdir

Kodu: MİF-B01.02

Tədris ili: I (2025-2026) Semestr: I

Tədris yükü. Ümumi saat-180, Auditoriya - 30 saat (15 saat mühazirə, 15 saat seminar).

Tədris forması: Əyani

AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, dərəcəsi: b/m Cəfərova Nəhidə İbrahim qızı

Kafedranın ünvanı: Lənkəran ş. Ə. Məmmədov k. 19. 2 sayılı korpus

E-mail ünvanı: nahide.cafarova@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərsliklər və dərs vəsaitləri:

1. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə. Psixologiya. II nəşr., Bakı, 2002
2. Psixologiya. Prof. S.İ.Seyidov və prof. M.Ə.Həmzəyevin elmi redaktorluğu ilə. Bakı, 2007
3. Bayramov Ə.S., Əlizadə Ə.Ə. Sosial psixologiya. Bakı-2003
4. Əliyev B., Əliyeva K., Cəbbarov R. Pedaqoji psixologiya. Bakı-2011
5. Əlizadə Ə.Ə., Əlizadə H.Ə. Pedaqoji psixologiya Bakı, 2010
6. Əlizadə Ə.Ə. İdrak prosesləri və hisslər. Psixopedaqoji məsələlər. Bakı, 2006
7. Yeşilyaprak, B. (2012). Eğitim Psikolojisi, Ankara:PegemA Yayıncılık
8. Yıldırım, İ. (2010). Eğitim Psikolojisi, Ankara:Am Yayınclık
9. Bəylərov E. Uşaqlarda istedadın müəyyənləşdirilməsi və inkişaf etdirilməsi. İstedadın işçi konsepsiyası. Bakı. Təhsil. 2008.

IV. Prerekvizitlər: Bu fənnin tədrisindən öncə ümumi psixologiya, pedaqoji psixologiya, sosial psixologiya fənni tədris olunmalıdır.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxta başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur

VI. Fənnin təsviri və məqsədi:

Təhsil psixologiyası tədris kursu "Pedaqogika, psixologiya və incəsənət fənləri" kafedrası nəzdində pedaqoji yönümlü ixtisasların tədris planı çərçivəsində işlənmişdir. Tədris planına uyğun olaraq bu kurs magistr səviyyəsinin tələbələri üçün seçmə fənn kimi tədris olunur. Kursun tədrisi I tədris ilinin I semestrində (15s. mühazirə, 15 s. seminar) nəzərdə tutulur. Bu fənnin tədrisində təhsil və psixologiya arasında əlaqələr, təhsil psixologiyasının tərfi və funksiyaları, öyrənmə və inkişaf ilə bağlı əsas anlayışlar, inkişaf xüsusiyyətləri (fiziki, kognitiv, emosional, sosial və əxlaq inkişafı), öyrənmə nəzəriyyələri, öyrənmə nəzəriyyələrinin təhsil mühitində tətbiqi, öyrənməyə təsir edən amillər və effektiv öyrənmə və öyrətmə metodları ələ alınacaqdır.

Fənnin məqsədi təhsil psixologiyası haqqında ümumi anlayış sahibi olma, təhsil psixologiyasının tərfi və funksiyalarını bilmə, öyrənmə və inkişaf ilə əlaqədar əsas anlayışları bilmə, inkişaf xüsusiyyətlərini bilmə, öyrənməyi təsir edən faktorları bilmə, öyrənmə nəzəriyyələrini bilmə və bu nəzəriyyələrin təhsil mühitində tətbiq edə bilmə bacarıq və vərdişlərini tələbələrə qazandırmaqdır.

VII. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Tələbələrin biliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və laboratoriya dərslərində fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır. İmtahan билетinə bir qayda olaraq fənni əhatə edən 5 sual daxil edilir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

-10 bal- tələbə keçilmiş material dərinə düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir.

-9 bal-tələbə keçilmiş material tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun mətnini tam aça bilər.

-8 bal-tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;

-7 bal- tələbə keçilmiş material başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilmir

-6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür.

-5 bal-tələbənin cavabında çətinliklər var, mövzunu tam əhatə edə bilmir.

-4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;

- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir;

- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var.

-0 bal- suala cavab yoxdur.

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semester ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunmur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahana qədərki ballar əsasında)

Ümumi balların cəmi	Qiymət (sözlə)	Hərflə
91 – 100	əla	(A)
81 – 90	çox yaxşı	(B)
71 – 80	yaxşı	(C)
61 – 70	kafi	(D)
51 – 60	qənaətbəxş	(E)
51- baldan aşağı	qeyri-kafi	(F)

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə universitetin daxili nizam-intizam qaydalarını pozduqda əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 30 saat (15 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

№	Mühazirə Keçilən mövzuların məzmunu	Saat.	Tarix
1	2	3	4
1	Mövzu: Təhsil psixologiyasına giriş Plan: 1. Təhsil və psixologiya arasında əlaqə 2. Təhsilin məzmununun formalaşdırılması məsələləri 3. Təhsil psixologiyasında tətbiq olunan tədqiqat metodları Mənbə: [4 ;5 ;7; 8]	2	2
2	Mövzu. Təhsil prosesi və şəxsiyyətin formalaşması Plan: 1. Təhsilin təşkilinin psixoloji problemləri 2. Təhsildə şəxsiyyət yanaşmasının psixoloji məsələləri 3. Təhsildə şəxsiyyətin özünügerçəkləşdirməsi problemi Mənbə: [2; 3; 4; 5 ;7; 8]	2	2
3	Mövzu. İnkişaf və öyrənmə Plan: 1. Kognitiv inkişaf. Müvafiq yaş periodları 2. Öyrənmə və inkişaf ilə bağlı nəzəriyyələri 3. Piyaje və Vıqotski nəzəriyyələri 4. Biheviormdə öyrənmə Mənbə: [2; 4 ;5 ;7; 8]	2	2
4	Mövzu. Təhsil prosesində öyrənmə çətinlikləri Plan: 1. Fiziki məhdudiyyətli şagirdlər 2. İnküziv təhsil: prinsipləri, fəlsəfi yanaşma 2. Xüsusi istedadlı şagirdlər 3. Yüksək istedadla malik uşaqların inkişafının ümumi problemləri Mənbə: [4; 5 ;7; 8; 9]	2	2
5	Mövzu: Təhsil prosesində biliklərin mənimsənilməsi Plan: 1. Diqqətin psixoloji əsasları 2. Hafizənin psixoloji əsasları 3. Problemlə təlimə əsaslanan öyrənmə Mənbə: [1; 2; 3; 4; 6]	2	2
6	Mövzu: Pedaqoji ünsiyyətin xarakteristikası Plan: 1. Pedaqoji ünsiyyətin mahiyyəti 2. Müəllim-şagird münasibətlərinin psixoloji xüsusiyyətləri 3. Müəllimin ünsiyyət üslubları Mənbə: [1; 2; 3; 4; 5 ;7; 8]	2	2
7	Mövzu: Təhsil prosesində motivasiya problemi Plan: 1. Daxili və xarici motivasiya amili 2. Təlim motivlərinin mahiyyəti və növləri Mənbə: [2; 4; 5 ;7; 8]	2	2
8	Mövzu: Siniflərin idarə olunması Plan: 1. Sinifdə şagirdlərarası qarşılıqlı münasibətlər 2. Qarşılıqlı münasibətlərin öyrənilməsi metodları	1	1

	2. Təhsil prosesində qısnama (bullinq) halları Mənbə: [2; 3; 4; 5 ;7; 8]		
	Cəmi: 30 saat	15s.	15s.

XI. Fənn üzrə tələblər:

Bu fənnin tədrisindən sonra tələbə təhsil psixologiyası-pedaqoji psixologiyaya dair bilik və bacarıqlara yiyələnmişdir; Öldə edilmiş nəzəri biliklər təhsil sisteminə öyrənən və öyrədənlər-şagird, tələbə və müəllimlərin psixi sağlamlıq məqamlarını əhatə edir və tələbə bu bilikləri nəzəri və praktik aspektdən tətbiq etməyi öyrənməlidir; Tələbə təhsil sisteminə öyrənənlər arasında fərdi fərqlər, özünəməxsusluqlar, şagirdlərin motivasiyası, siniflərin idarəedilməsində şagird və müəllim əsaslı öyrətmə metodları ilə tanış olmalıdır.

XII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

- Təhsil və psixologiyanın əlaqəsini, əhatə dairəsini və funksiyalarını izah edə bilir,
- Öyrənmə və inkişaf ilə əlaqədar əsas anlayışları bilir,
- İnkişaf xüsusiyyətlərini öyrənir,
- Öyrənməyə təsir edən faktorları mənimsəyir,
- Öyrənmə nəzəriyyələrinə dair biliklərə yiyələnir,
- Öyrənmə nəzəriyyələrini təhsil mühitində tətbiq etməyi öyrənir.

XIII. İmtahan sualları

1. Təhsil psixologiyasına giriş
2. Təhsil və psixologiya arasında əlaqə
3. Təhsilin məzmununun formalaşdırılması məsələləri
4. Təhsil psixologiyasında tətbiq olunan tədqiqat metodları
5. Təhsilin təşkilinin psixoloji problemləri
6. Təhsildə şəxsiyyət yanaşmasının psixoloji məsələləri
7. Təhsildə şəxsiyyətin özünügerçəkləşdirməsi problemi
8. İnkişaf və öyrənmə
9. Koqnitiv inkişaf. Müvafiq yaş periodları
10. Öyrənmə və inkişaf ilə bağlı nəzəriyyələr
11. Piyaje və Viqotski nəzəriyyələri
12. Biheviörizmdə öyrənmə
13. Fiziki məhdudiyyətli şagirdlər
14. İnküziv təhsil: prinsipləri, fəlsəfi yanaşma
15. Xüsusi istedadlı şagirdlər
16. Yüksək istedadlı uşaqların inkişafının ümumi problemləri
17. Diqqətin psixoloji əsasları
18. Hafizənin psixoloji əsasları
19. Problemlə təlimə əsaslanan öyrənmə
20. Pedaqoji ünsiyyətin xarakteristikası
21. Pedaqoji ünsiyyətin mahiyyəti
22. Müəllim-şagird münasibətlərinin psixoloji xüsusiyyətləri
23. Müəllimin ünsiyyət üslubları
24. Təhsil prosesində motivasiya problemi
25. Daxili və xarici motivasiya amili
26. Təlim motivlərinin mahiyyəti və növləri
27. Sinifdə şagirdlərə qarşılıqlı münasibətlər
28. Qarşılıqlı münasibətlərin öyrənilməsi metodları
29. Təhsil prosesində qısnama (bullinq) halları
30. Sinifdə şagirdlərə qarşılıqlı münasibətlər

XIV. Kollektivium sualları:

I kollektivium sualları:

1. Təhsil psixologiyasına giriş
2. Təhsil və psixologiya arasında əlaqə
3. Təhsilin məzmununun formalaşdırılması məsələləri
4. Təhsil psixologiyasında tətbiq olunan tədqiqat metodları
5. Təhsilin təşkilinin psixoloji problemləri
6. Təhsildə şəxsiyyət yanaşmasının psixoloji məsələləri
7. Təhsildə şəxsiyyətin özünügerçəkləşdirməsi problemi
8. İnkişaf və öyrənmə
9. Koqnitiv inkişaf. Müvafiq yaş periodları
10. Öyrənmə və inkişaf ilə bağlı nəzəriyyələr

II kollektivium sualları:

1. Fiziki məhdudiyyətli şagirdlər
2. İnküziv təhsil: prinsipləri, fəlsəfi yanaşma
3. Xüsusi istedadlı şagirdlər
4. Yüksək istedadlı uşaqların inkişafının ümumi problemləri
5. Diqqətin psixoloji əsasları
6. Hafizənin psixoloji əsasları

7. Problemlı təlimə əsaslanan öyrənmə
8. Pedaqoji ünsiyyətin xarakteristikası
9. Pedaqoji ünsiyyətin mahiyyəti
10. Müəllim-şagird münasibətlərinin psixoloji xüsusiyyətləri

Təhsil psixologiyası fənninin sillabusu 7001001-Təhsil nəzəriyyəsi və tarixi ixtisası (proqramı) üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Pedaqogika, psixologiya və incəsənət kafedrasının 12 sentyabr 2025-ci il tarixli iclasında (protokol №01) təsdiq olunmuşdur.

Fənn müəllimi:

b/m N.İ.Cəfərova

Kafedra müdiri:

dos. A.X.Əliyev